

D E V E N E N I S,

Eorundemque Antidotis seu

A L E X I P H A R M A C I S.

ET S I mithridatium atque theriaca generalia pellendis quibusvis venenis, eorumque noxis, antidota inventa sint: venenorum tamen varietas, & eorum diversa vel natura, vel conditio, peculiaria quædã cuiuslibet toxicæ alexipharmaca expetere fecit, pro ut quodlibet antipathia sua alterius noxæ reluctaretur. Nam non uno modo omnia obsunt, sed venenum hoc adurendo, alterum frigefaciendo & stupefaciendo, aliud constipando gravandoque, plurima vero erodendo nocent. Quædam etiam primis qualitatibus solum, alia secundis qualitatibus, nonnulla occulta proprietate agunt, nunc his, nunc illis animantibus vel membris noxia. Quædam analogæ quadam vi vim inferunt. Aliquæ non aliter quam certa dosi venena sunt. Vnde colligitur, cuique veneno suum alexipharmacum debita dosi, modo, temperamento, ac qualitate præditum opponendum esse. Quapropter hæc subiicienda esse arbitrati sumus, ut si quis sive per incuriam sui ipsius, sive per malitiam alterius

F f 5

rius

rius intoxicatus fuerit, cognita veneni specie alexiterium confestim hinc peti queat cum pleraque venenorum præfens, promptum ac festinum protinus remedium flagitent, ac medicus non semper ad manum sit, cuius consilio intoxicatus confestim uti possit. Vulgarium igitur venenorum alexiteria hæc fere esse traduntur.

VENENORUM

ALEXIPHARMACA.

Anacardiorum, flā- mulæ, urticæ se- minis.	Seminis cydonio- rū, psylli aut mal- væ mucilago; vel hordei cremor po- tus, vel pini semen torrefactum.
Argenti vivi.	Costus, myrrha, ru- ta.
Æris squammæ & zruginis.	Mulsa copiose pota ac vomitu reddita, menthæ succus sū- ptus, terra Lemnia, corallium rubrum, acori succus.
Aranci puncturæ.	Endivia epota & su- perposita.
Auripigmenti.	Oleum è nucleis pini.
Adamantis scobis.	Radicula agrestis.

Aco-

Aconiti.	Aristolochia longa.
Ælari cerebri.	Moschus.
Apii risus.	Melissæ succus.
Bryoniæ.	Piper nigrum.
Canis rabidi mor- sus.	Cynorrhodi ra- dix.
Chamælaæ.	Origanum.
Cantharidum.	Semina halicacabi, lac amygdalinum, vel emulsio seminis cucumeris, aut se- min. frig. mai. cum aqua hordei para- ta. Decoctum sem. malvæ, lini, ac sæ- nugræci clystere infusum; butyrum crudum recens lin- ctum, aut ius escu- lentum idque adi- posum crebro hau- stum; vel etiam lac quodvis ab ubere recens eporum.
Cerebri felis v. cegi.	Moschi optimi ʒβ.
Cérussæ.	Nuclei persicorum ex ptisana poti. Vinum bonū ma- gna quâritate hau- stum; & clysmata ex decocto caulium
	F f 6 Cicu-

	rubrorum & largo Oleo.
Cicutæ.	Gentiana.
Coriandri succi.	Vince toxicum.
Crabronum ietus.	Ferrum frigidum impositum.
Cinnabari & minii.	Spodium ex ebore.
Cucumeris asinini.	Menthæ succus.
Cyclaminis.	Terra Lemnia, Gen- tiana.
Ephemeris Colchici.	Lac bubulum copio- se haustum, succus rubi porus, allium & origanum cum lixivio bibitum.
Ellebori.	Castoreum, Nym- phææ flos cum vi- no, nec non mala cydonia, itemque mulla cum butyro pota.
Euphorbii.	Semen citri cum vi- no enulæ, Pinguia omnia, oleum amygd. butyrum, lac acidum, Emul- sio sem. frig. muc- cilag. ex sem. cy- donior. parata, ite- que ex ptisana.
Excoriationis à Ve-	Iuniperi foliorum mema.

nenatis, & rutæ. succus, vel endivia.

Extremitatis caudæ Theriaca.

cervi.

Fellis leopardi. Mus Napelli.

Fellis viperæ. Theriaca.

Ficus Pharaonis. Cucumeris semina;

Fungorum. Diatrion pipereon;

Allium crudum;

calamintha; ster-

cus Gallinæ suc-

cum ex melle &

vino, quia vomitum

provocat, quo

item nomine grana

aliquot anti-

monii vitrificati

commendantur.

Gypsi. Cinis fruticum fa-

barum ʒ ij. ponde-

re cum vino deco-

ctionis hyssopi;

oleum epotum, &

origanum ex passo

sumptum; muris

stercus.

Hyoscyami ac solani.

ni somniferi. Nasturtium agreste,

Allium; Cardamo-

mum, Ruta, aut pi-

per longum ex vi-

no sumptum; Pi-

ff 7 Her-

Herculei lapidis.**Leporis marini.****Lythargyrii & scobis plumbi.****Mandragoræ.****Menstrui sanguinis.****Mezerconis.****Napelli.**

stacia; cancri marini, & locustæ.

Smaragdus.

Humanus aut anserinus sanguis calide haustus; lacasininum, aut decoctum radicem malvæ porum, vel cancri fluviales cum suo iure elixi & devorati. Rubetæ cinis; caro vulpis assata, & ostrea.

Semen apii, ac myrrha ex vino absinthite aut decocto eius hausta; Ricini semen.

Raphanus; Castoreum; Ruta & sinapi ex aceto olfacta; radícula agrestis.

Viperarû caro, Trochisci de viperis; margaritæ pondere 3 j.

Origanum.

Diamoschu; diam-
Nu.

	bra; lapis bezoar; Smaragdus; semen napi.
Nucis vomicæ.	Cortex citii.
Odoris venenati.	Vrinæ cervi suffi- tus.
Opii.	Castoreum; Piper; crocus; vinum generosum; Am- bra.
Putrefactorum.	Scordium.
Sanguinis & lactis in ventriculo con- creti.	Coagulum omne, maxime vero le- porinum, quin & oculi cancri; Mumia aut ni- trum ex thymi & calaminthæ, vel ceresfolii decocto haustum; itemque sperma ceti cum consimili liquore sumptum; atque in- super pulvis ad ca- sum inscriptus.
Scammonææ.	Succus ribes, cydo- niorum, acetosæ.
Scorpionis ictus.	Scorpio superposi- tus.
Rhododaphnæ,	Iuniperi succus,
Ricini.	Hypericon.
	Rutu-

688 VENENORUM	ALEXIPHARMACA.
Rutulæ, seu Tarantulæ.	Melanthion, & salratio ex musca.
Thoræ.	Anthora.
Tithymali.	Mumiæ ʒ j. cum vino, aut theriaca cum decocto dictamni & Enulæ.
Viperę morsus.	Theriaca epora.
Vulneris venenati.	Mustela imposita, & stercus humanum.
Vmbre taxi & rhododaphnæ.	Iuniperi suffumigium.

SE-

SECTIO I.

DE CVRATIONE MOR-
BORVM IN GENERE.1. *Quæ est quinta Artis Medica pars?*

QUINTA & postrema artis medicæ pars, quam Græci *ἡ πέμπτη ἰατρικὴ*, id est, Medicatricem vocant, ea est quæ medendi optimam & legitimam rationem, id est morborum ac symptomatum, causarumque morbificarum per convenientia remedia sublationem & sanitatis labefactatæ restorationem præscribit ac docet. Quæ præclarissima artis pars, finis est totius artis. Propter hanc enim solum expeditur ars medica.

2. *Curatio seu Medicatio quid est?*

ἡ ἰατρικὴ ἔσθ' ἡ Curatio seu Medicatio est recta atque conveniens remediorum in profligandis morbis usurpatio. Eorum autem recta usurpatio est, cum recta ratione, idonea quantitate, & legitimo modo corpori adhibentur.

3. *Qualia debent esse Morborum remedia?*

Remedia omnia ea dicuntur quæcunque morbum sive affectum corporis præternaturalem depellunt. Morbus autem omnis contrariis profligandus est. Contraria enim sunt Morborum remedia.

Næ-

Nugatur igitur Philippus Bombastus, qui se Theophrastum Paracelsum appellat, & ut totius philosophiæ principia, ita & hoc certissimum *axioma* Medicum evertere conatur, & non contrariis contraria sed similia similibus curari contendit. Rara enim & constans est Medicationis Lex, Morbos omnes contrariis curari. Quod enim quidam morbi aliquando per sibi similia curentur, & febres ardentes per calidam radicem Rhabarbari, aut succum Scammonii, id contingit non propter similitudinem febris & Rhabarbari, sed per contrarias actiones, auferendo causam febris. Est itaque Rhabarbarum febris causæ contrarium, & curat causam morbi per se, morbum autem ipsum per accidens. Sic lassitudo curatur per exercitium, quia causa lassitudinis, quæ est humor per musculos diffusus, per exercitium discutitur.

4. *Quæ qualitates Morborum & Medicamentorum sunt ad invicem contraria?*

Contraria vel contrarietas in arte Medica, non tantum de qualitatibus, sed & quantitate & actionibus dicuntur.

Præcipuæ autem contrarietates morborum & remediorum in sequenti tabella comprehenduntur.

Tabella

Tabella contrariorum morbis Re-
mediorum.

Mor- bis & causis mor- bifi- cis	}	Frigidis	}	Calefacientia
		Calidis		Refrigerantia
		Humidis		Exiccantia
		Siccis		Humectantia
		Crassitiei		Extenuantia
		Tenuitatis		Incrassantia
		Duricitiei		Emollientia
		Molliciei		Indurantia
		Lenitatis		Exasperantia
		Coarctationis		Dilantia
		Occlusionis		Aperientia
		Plenitudinis		Evacuantia
		Vacuitatis		Replentia
		Humorū ex- agitationis		Sedantia
		Humorū de- fluxionis		Inhibentia
		Humorum lentoris		Incidentia
Humorum acrimonie	Lenientia			
Humorum putredinis	Alexipharma- ca.			

Con-
tra-
ria
reme-
dia
sunt

5. Quotuplex est morborum Curatio?

Medicorum celeberrimi quique *Gre-
gorii* seu curatricem Medicinam sum-
ptis differentiis à materia Medica, qua in
curandis morbis utuntur, in tres partes
sive

sive in tres curandi species dividerunt, *χρηστικῶν* quæ manuali operatione foris remedia applicat, *δυσδυστικῶν* quæ vitus ratione morbo contraria medetur, & in *φάρμακῶν* quæ contraria morbo medicamenta & intus & foris adhibet.

6. *Quæ Medicatio est laudatissima?*

Ea curatio salutaris, & laudatissima est, quæ cito, tuto & iucunde perficitur. Oportet itaque medicum cito curare quantum fieri potest. Longa enim dilatio & molesta est & periculosa ægrotanti. Debet & tuto curare, aut saltem non noceat & periculosa excitet symptomata. Iucunde autem is curat, qui non excarnificat, sed blande, benigne, & mirissime ægrotantem tractat. Id præstare est infigne Dei donum in medico.

7. *Quarum rerum noticia instructus esse debet Medicus ad curationem morborum accedens?*

Sex sunt Medico morbos feliciter curaturo scitu necessaria.

I. Noticia ponderum ac mensurarum medicinalium & characterum quibus ea in Medicorum libris depinguntur.

II. Noticia remediorum usitatorum, quibus cum ad concoquendos humores vitiosos, tum ad expurgandos utimur, & quæ cuius-

ius-

iussibet remedii sit *dos* sive exhibendi quantitas.

III. Noticia remediorum cum simplicium tum compositorum, quæ principalioribus corporis partibus tota sua substantia medentur.

IV. Viæ ac meatus corporis, per quos ex partibus principalioribus, vitiosi humores commode per medicamenta evacuandi sunt.

V. Noticia formæ remediorum compositorum in qua medicamenta usurpari solent in curatione morborum.

VI. Generalissima axiomata & regulæ in omni curatione observandæ.

SECTIO II.

DE MEDICAMENTORVM
PONDERIBVS ET
MENSURIS.

I. *Quæ & quot sunt pondera ac mensura medicinales, & quibus characteribus notulæque in Medicorum libris adnotantur?*

VETERIBUS Medicis longe plures fuerunt ponderum ac mensurarum species & notulæ quibus brevitatis causa in suis scriptis utebantur. Hoc autem seculo 14. tantum notulis & literis

literis brevitatibus causa utimur, quibus & pondera & mensuræ, & abbreviatioes omnes significantur, quæ in sequenti tabella comprehenduntur.

*Tabella characteres & nomenclaturas
ponderum & abbreviationum
Medicinalium com-
plectens.*

1. Gr.	} significat	Granum
2. ℥.		Scrupulum
3. ℥.		Draohmam
4. ℥.		Vnciam
5. q̄.		Quadrantem
6. ℔.		Libram
7. M.		Manipulum
8. P.		Pugillum
9. s.		Semifsem
10. n.		Numerum
11. R.		Recipe
12. an.		Ana.
13. q. s.		Quantitatem suffi- cientem.
14. p. æ.		Partes seu portiones æquales.

2. *Quæ sunt significationes harum notularum, & quantum quodlibet pondus Medicinale pendet?*

Gr. gr. λεπτὸν ein Gran, est pondus Medicinale omnium minimum, & quanquam grano

grano hordei in officinis aestimetur: tamē proprie granum numerarium quo utuntur aurifabri, significat, *Ein Esz.*

Ʒ. Scrupulus *ῥέμμα der dritte theil von einem Quintlein*, est tertia pars drachmæ, & est pondus continens in se 24. granorum nummatorum quantitatem vel mensuram.

z. Drachma *δραχμή ein Quintlein* est octava pars uncia, & pædet tres scrupulos.

ζ. Vncia *ῥυκία ein Unze oder zwölfe Lode*, & est duodecima pars libræ medicinalis, & continet in se 8. drachmas.

lib. Libra sive pondo *λίτρα ein Pfunde*. Libra quidem Medicinalis ex 12. mercatorum vero ex 16. uncis constat: & hoc tempore in pharmacopoliis in conficiendis medicamentis & mensurandis liquoribus libra medicinali, id est 12. uncis pro libra utuntur. In dividendis vero rebus aridis & aromatibus 16 uncias pro lib sumunt, quæ duplicatæ 32. semiuncias, quæ mercatoribus *ein Lode* dicitur, pendent.

qr. Quadrans *τεταρτημοσι ein Viertel* est quarta pars libræ quæ constat in pondere medicinali ex tribus, in mercatorum ex 4. uncis.

M. Manipulus *χειροπλήθης ein Handvoll*. Herbae & flores non pondere, sed manipulo seu fasciculo mensurantur:
&

& est tanta mensura, quantum manu complecti possumus.

P. Pugillus \mathfrak{p} est quantum quatuor summis, digitis comprehendere possumus.

S. Semi vel media pars. Hæc notula omnibus ponderibus vel per se, vel cum aliis numeris adijci potest, & medietatem eius ponderis, cui additur significat ut exempli gratia \mathfrak{ss} . \mathfrak{zj} . \mathfrak{ss} . id est, scrupulus dimidius, dragma una semis.

R. Recipe. In schedulis medicatoriis quas Receptas vocant semper est principalis litera, & significat Recipe, accipe, sume, videlicet rerum subsequantium.

an. Ana est vox Arabica, cuius notula semper post duorum aut plurimum medicamentorum enumerationem ante characteres seu notulas ponderum inscribitur. Significat autem ana æquales omnium præscriptarum rerum partes, & tantam portionem, quantum subsequens ponderis numerus indicat.

Q. s. Quantitatem sufficientem: Hæc duæ literæ reperiuntur interdum in schedis medicatoriis & libris Medicorum ubi certum pondus aut mensura non exprimitur, sed pharmacopæi arbitrio permittitur, convenientem mensuram, quantum artificiosa coniectura satis esse iudicaverit, accipiendi.

P. æ.

METHOD. MEDENDI. 697

P.æ. Partes æquales cuiusque supra
scripti sumendas indicat. Hæc omnia
exemplis illustriora fiunt.

1. Potio crassos humores extenuans & con-
coquens, obstructosque meatus
aperiens.

R. Rad. Fœniculi.

Petroselini.

Apii ana ʒ iij.

Asari.

Semi. Sileris montani.

Pastinacæ.

Anisi an. ʒ ij.

Herb. Scordii.

Cardui benedictæ.

Centaurei minoris an. M. j.

Cons. Boraginis.

Buglossæ an. ʒ l.

Vvarum passarum gr. l.

Concidenda concidantur, & contun-
denda contundantur, & decoquantur in
aquæ puræ q. l. ad tertias, colentur, co-
laturæ admisceantur

Syruporum de calamintha.

De Eupatorio.

Oxymellis simplicis an. ʒ iij.

Fiat potio.

2. Haustus bilem & Pittuitam purgans.

R. Fol. Senes Alex. ʒ ij.

Gg

Rha-

Rhabar. ʒj.

Cinnam.

Spicæ Indicæ an. ʒ ʒ.

Contusa macerentur in aquæ Cichorei ʒ iij. per noctem.

Mane ebulliant leni ebullitione, & expressa colentur, ac colato jusculo admisceantur

Elect. Lenitivi

Diacatholici an. ʒ. j.

Fiat haustus, exhibeatur tepidus in auro 6. horis ante prandium.

3. Pulvis ad corroborandum ventriculum.
Magen Pulver.

R. Cinnamomi

Zinziberis

Galangæ an. ʒ ij. ʒ.

Margaritarum præparatarum

Corallium rubeorum præparatorum

ʒ iij.

Saccari albi ʒ iiij. pulverisata miscantur, fiat tragea.

4. Haustum sudorificus venenatos halitus è corpore discutens.

R. Theriacæ Andromachi

Mithridatii optimi an. ʒ ʒ.

Pul. Zedorix

Angelicæ

Scordii an. ʒ ʒ.

Aqua Scordij ʒ iij.

Aceti

METHOD. MEDENDI. 699

Aceti rosacei ℥ j. Misceantur,
fiat haustus.

5. *Pilula capitis excrementa purgantes.*

R. Mas. pil. Aurearum

Cochiarum

Aggregativarum ℥ j.

Trochiscorum de Agarico ℥ f. cum
aqua Maioranæ, formentur pilulæ
n. quindecim, deglutiantur in aurora.

6. *Unguentum ad inflammationem & pus-
tiones hepatis.*

R. Oleorum Rosacei

Cytoniorum

Mastiches

Nymphetæ an. ʒ ij.

Ceræ albæ q. s. Fiat linimentum, quod
eluat cum aceto rosaceo. deinde admi-
sceantur pul. Mastiches ℥ j.

Camphoræ gr. ij.

Gg 2

SE-

SECTIO III.

DE VSITATIONIBVS
 REMEDIORUM FORMU-
 lis ad concoquendos & evacuan-
 dos humores morbificos.

- I. *Qua sunt usitata genera remedium ad concoquendos, preparandos, & evacuandos vitiosos humores accommodata? & qua est cuiuslibet dōsis?*

SINGULIS 4. vitiosis humoribus speculativa remedia sunt inventa cum ad extenuandos & preparandos, tum ad evacuandos, quæ non tantum sua qualitate, sed & specificis virtutibus humores vitiosos concoquere & evacuare possunt, quorum catalogus & exhibendi mensura in sequentibus tabellis comprehenduntur.

Tabella

Tabella remediorum sanguinem vitiosum emendantium.

Sanguinem purificant	{	Fumar ^{ia} <i>finstern.</i>
		Lupuli asparagi <i>junger Hopfe.</i>
		Radic. cichoreæ <i>Hindiloves- wurzel.</i>
		Fruct. Thamarindi
		Pruna Vngarica.
		Manna.
		Pulpa cassiæ, cocta in sero lactis caprini; cuius <i>dosis</i> est ℥j. ʒ.

Potio sanguinem purificans.

R. Fumar^{ia} viridis M. j.

Rad. Cichoreæ ℥j. contusa coquantur in q. s. feri lactis caprini, exhibeantur mane ac vesperi ℥. v.

Sanguis in corpore verno tempore redundat, qui si quantitate peccet, nunquam per medicamenta, sed per venæ sectionem detrahendus est. Mala vero eius qualitas præscriptis remediis commode corrigi potest.

*Tabula Medicamentorum bilem
flavam preparantium &
evacuantium.*

Flavæ bilis fervore mitigans	Syr. Violarum	Dosis syr- porum pro una vice est ꝯ ij. cū du- plici men- sura aquæ aut deco- ctionis	Hordei
	Syr. Rosarum		Endiviæ
	Syr. de Cichor.		Cichor.
	Syr. de Endiviæ		Lactuæ
	Syr. Acetositatis citrii		Boraginis
	Syr. Granatorū		Buglossæ
Syr. de Ompha- ciis	Acetosæ	Nymphææ.	

Haustus fervorem bilis mitigans.

R. Syr. violarum

Acetositatis citrii an. ꝯ j.

Aq. Cichoreæ

Endiviæ an. ꝯ ij. misceantur, fiat haustus.

Exhibentur syrupi cum aquis stillati-
tiis aut præscriptarum herbarum deco-
ctis, simul commixtis, ita ut dupla sit a-
quarum mensura ad syropos, per tres aut
quatuor dies mane ac vesperi, donec co-
lor urinæ immutetur. semper autem tales
potiones tepidas exhiberi convenit.

Flavæ

	Pulpa cassiæ	3 j. s.
	Rhabarbarum	3 ij.
	Hiera simplex	3 j.
	Diaprunum fo-	3 vij.
	lutivum	quatū
Flavā	Electu. de succo	valida 3 vj.
bilem	rosarum	of 1015
eva-	Electu: Leniti-	est 3 j.
cuant	vum	
	Pil. aggregati-	3 j.
	væ	
	Pil. de Rhabar-	3 j.
	baro.	

Hæc pharmaca bilem evacuantiã ut plurimum in triplici forma exhibentur, haustus, boli, & pilularum, semperque exhibenda sunt diluculo sex ante prandium horis.

Haustus biliosos humores evacuans.

R. Hieræ simplicis 3 j.
 Elect. lenitivi 3 l.
 Aq. Cichoræ 3 iv. misceantur. fiat haustus.

Bolus bilem evacuans.

Cassiæ recenter extractæ 3 j.
 Pul. Rhabarbari 3 j. l. misceantur, fiat bolus.

Pillule bilem flavam educentes.

R. Massæ pil. Aggregativæ.
 de Hiera simplici
 de Rhabarbaro an 3 j.
 Gg 4 Dia-

Diagridii gr. iij.

Cum aqua absinthii formen-
tur pillulæ n. quindecim.

*Tabula medicamentorum pituitam
concoquentium & eva-
cuantium.*

	Met Rosarum		Fœniculi
	Oxymel simp.	quorum	Hyslopi
Pitui- ti con- coquant & ex- tenuant	Syr. de cala- mentho	<i>Quors est</i>	Betonice
	Syr. de stœch.	℥ ij. cum	Salviæ
	Syr. de Menta	aquis	Rutæ
	Syr. de Radici- bus.	stillatitiis	Absinthii
	Syr. de Absin- thio.	aut deco- cto	Origani
			Mentæ
			Cardonis
			benedi- ctæ
			Scordii.

In concoquendis & extenuandis hu-
moribus pituitosis eousque exhibentur
Syrupi tepidi diluculo & hora una ante
Cœnam donec in urina signum conco-
ctionis apparuerit. signū vero concoctio-
nis perfectæ est aureus urinæ color, & hy-
postasis alba: imperfectæ autem suppal-
lida & turbida urina. *Adus* Syruporum
pro

METHOD. MEDENDI. 705

pro uno haustu est ζ ij. cum duplici men-
sura aquarum aut decocti.

Haustus pituitam coquens.

R. Oxymellis simpl.

Mellis Rosarum

Syr. è calamintha an. ζ ij.

Aquarum Hyssopi

Fœniculi

Calamintæ an. ζ iiij. miscean-
tur, fiat potio de qua exhauriantur ζ vj.
pro una vice.

Pituitã evacu- ant	Folia senæ		ζ vj.
	Agaricus		ζ ij.
	Turbitb		ζ j.
	Diaturbitb	quo	ζ iv.
	Diaphœnicon	rum	ζ j.
	Diacarth amum	vali	ζ j.
	Electu. Indicum	da	ζ vij.
	Benedict. laxativa	dãσs	ζ vij.
	Pilu. aureæ	est	ζ j.
	Pil. de Agarico		ζ iv.
Trochisci de Aga.		ζ j. s.	
Troch. Alhandali		ζ s.	

Pituitam evacuantiã pharmaca, ut plu-
rimum sub triplici forma exhibentur, po-
tionis, boli & pilularum, idque perpe-
tuo in aurora, sex ad minimum horis ante
prandium.

HAUSTUS pituitam coquans.

R. Diaphœniconis ζ v.

Gg s

Dia-

Diarurbith ʒ β.

Electuarii Indici Maioris ʒ ij.

Aq. Hyssopi

Betonicae an. ʒ ij. misceantur, fiat haustus.

A L I U S H A U S T U S *ex infusione paratus pituitam evacuan.*

R. Folia senæ ʒ ij.

Agarici trochiscati ʒ j.

Zinziberis ʒ s. contusa macerentur per noctem in

Aq. Absinthii

Mentæ an. ʒ iij. mane ebulliant leniter & expressa colentur, colatoque iusculo admisceantur

Diaphœniconis

Elect. Ind. Maioris an. ʒ j. s. fiat haustus.

B O L U S *pituitam expellens.*

R. Diacarthami ʒ iij.

Diaphœniconis ʒ ij.

Pol. Turbith. ʒ s.

Zinziberis

Mastiches

Anisi an. ʒ. s. misceantur, fiat bolus, & conspergatur saccharo albissimo.

P I L L U L Æ *pituitam detrahentes.*

R. Mas. pil. Aurearum

de Agarico an. ʒ j.

Trochiscorum alhandali ʒ s. cum melle rosacco conformentur pillulæ n. quindecim,

decim, conspergantur pul. cinnamomi, & deglutiantur in aurora.

*Tabella Medicamentorum atram-
bilem coquentium & eva-
cuantium.*

Atrā bilē con- co- quē- tia.	Syr. de Thymo	quo- rum ḍḗσς est ζ ij. cū a- quis aut deco- cto	Fumarix
	Syr. de Epithymo		Melissæ
	Syr. de Fumo ter- ræ		Scolopen- driæ
	Syr. de Boragine		Boraginis
	Syr. de Buglossa		Buglossæ
	Oxymel scylliti- cum		Cetrach
	Syr. de stœchade		Cuscutæ
	Syr. de Lupulis		Origani Hysopi

Et hi syrapi mane & ante cœnam ante
evacuationem tam diu sunt exhibendi,
donec signum concoctionis in urina ap-
paruerit; quod ut plurimum quarto aut
sexto die contingit.

*HAUSTUS melancholicum humorem
concoquens & ad evacuationem
preparans.*

R. Syr. de Epithymo.
de Fumo terræ
de Lupulo an. ζ ij.
Aq. Boraginis.

Gg 6 - Ori-

Origani an ζ iv. misceantur, fiat potio, cuius exhibeantur pro uno haustu ζ vj. Tales potiones aliquoties reiterandæ sunt propter lentorem & contumaciam melancholici humoris.

Melan- cholicū humorē evacuāt	Veratrū nigrum	quo- rum va- lida <i>distis</i> est	℥ ij.
	Folia senæ		℥ vj.
	Polypodii radix		℥ f.
	Epithymi		℥ vj.
	Diasenæ		℥ vj.
	Elect. Hamech.		℥ f.
	Pil. de fumo terre		℥ j.
Pil. de lapide La- suli.	℥ j.		

Atram bilem evacuancia remedia ut plurimum sub triplici forma administrari solent, haustus, pulveris & pilularum.

H A U S T U S melancholicos humores
evacuans.

R. Elect. Hamech. ζ iij.
Diacatholici ζ f.

Diasenæ ζ j.

Aq. Fumariæ
Boraginis
Hyslopi

Scolopendriæ an. ζ j. aut loco
aquarum decocti earum herbarum ζ iv.
Misceantur, fiat bolus.

P U L V I S Melancholiam expurgans.

R. Pul. Foliorum senæ præparatæ ζ j.

Rad.

Rad. Ellebori nigri præparati

Cinnamomi ꝓ s. commisceantur, fiat pulvis subtilissimus, & exhibeatur in haustu feri lactis aut jusculo carnis pinguioris.

PILULÆ Melancholiam detrahentes.

R. Mas. pil. è fumo terræ

è lapide Lazuli an. ꝓ j.

Pulveris Ellebori nigri ꝓ s.

cum syrupo de fumo terræ, formentur pilulæ n. quindecim, deglutiantur integra cum aliquo liquore.

Medicamenta melancholicos humores præparantia & evacuantia crebrius sunt repetenda. Melancholicus enim humor non facile extenuatur, abstergitur, aut una vice evacuatur, propter crassitiem & lentorem. Est enim liquidæ pici permissilis, quæ non facile ablui, abstergive potest.

2. SUNT NE præter hæc & alia medicamenta præparantia & evacuantia vitiosos humores?

Præscripta quidem medicamenta sunt usitatissima quæ per alvum vitiosos humores evacuant, sed præter hæc plurima sunt medicamentorum genera, sub diversis formis præparata, quæ ex diversis partibus, & per diversas vias evacuant, veluti sunt decocta, glandes, clysteres, gargarismata, potiones vomitum elicien-

Gg 7 res,

tes, errhina, sudorem propellentia. Sunt
item & aliæ formæ, de quibus paulo post
dicemus.

3. Δῶσις siue mensura purgantium medica-
mentorum debet ne ea semper exhiberi quæ
in tabellis est proposita?

Et si est cuilibet medicamento purgan-
ti sua definita mensura seu quantitas vali-
da expressa, quam Græci Δῶσις vocant,
minime tamen promiscue omnibus cor-
poribus ea est offerenda. Nam ut Galenus
3. Methodi medendi scribit, nihil artem Me-
dicam æque coniecturalem efficit in agendo, quam
cuiusque remediî quantitas. Ideo non nisi con-
iectura quadam vera Δῶσις exhibendi con-
sequi potest, & ea nec dici, nec scribi
nec percipi potest. Eodem Galeno de cu-
randis per venæ sectionem teste.

Coniecturare itaque oportet, Primum
quantitatem exhibendi remediî ex humo-
rum evacuandorum natura. Biliösis enim
& serosis humoribus evacuandis minor Δῶσις,
pituita autem & melancholia maior est exhiben-
da. Secundo ex corporum purgandorum
constitutione. Corpora enim robusta,
firma atque densa, non nisi valida Δῶσις
purgantur. Et è contra quibus ex con-
suetudine liquida est alvus, non tanta in-
digent medicamenti quantitate. Semper
itaque interrogandi sunt egroti qualem
habeant constitutionem alvi. Tertio ex
vitiis

virium robore. Integris enim adhuc viribus maiorem *δῶσι* ægri facilius ferunt: qui autem viribus sunt destituti, à purgantibus pharmacis facile resolvuntur. Quarto ex ætate & sexu. Pueri enim & senes & fæminæ tantam purgantis pharmaci quantitatem ferre non possunt quantum viri, hique iuniores ac ætate consistentes. His recte atque prudenter consideratis facillimum est artificiosa coniectura, vel augere vel minuere *δῶσι* purgantium remediorum.

SECTIO IV.

DE MEDICAMENTIS
SINGVLIS PARTIBVS
FAMILIARIBUS.

1. *Vitiosi humores peculiaribus partibus inhaerentes, debentne omnes per alvum evacuari?*

NON. Quælibet enim pars principalis peculiarem à natura nacta est canalem, per quem sua excrementa deicit. In evacuandis itaque partium vitiosis humoribus debet Medicus naturam sequi, & per proxi-

proximos canales evacuare. Purganda itaque sunt excrementa cerebri, aut per nares *éppivois* seu nasaliis, aut per palatum gargarismis & apophlegmatismis, aut per alvum pilulis, potionibusque: Pectoris & pulmonis per asperam arteriam, bechicis medicamentis, tussiendo & exscreando: Iecinoris quæ in gibba vel superiori parte hærent, item renum & vesicæ, per meatus urinæ diureticis, id est urinam moventibus medicamentis: Quæ autem in cava hepatis parte continentur, ea per alvum commodius detrahuntur: Lienis per alvum: Ventriculi ea quæ in orificio eius hærent per vomitū vomitoriis pharmacis, quæ vero in fundum subsiderunt, per alvum commodius subducuntur: Intestinorum per alvum purgantibus remediis aut Clysteriis: Subcutanei humores evacuandi sunt per poros remediis sudorificis.

2. *Quæ sunt usitatoria remedium genera singulis principibus partibus accommodata?*

Remedia omnia agunt in corporibus nostris, excitata à calore nativo viscerum, aut suis qualitatibus, aut occultis ac specificis virtutibus, quibus etiam cum partibus corporis nostri aut humoribus *συμμάχων* habent. Quæ autem medicamenta usitatoria simplicia ex quibus tandem in variis formis composita extruuntur, sua

sua specifica proprietate singulis partibus conducunt, sequentes tabellæ ostendent.

*Tabella usitatorum remediorum
capiti seu cerebro accommo-
datorum.*

Ca- lida	Cerebro	Salvia	me- dicur	Succinum
		Betonica		Thus
		Maiorana		Myrrha
		Rosmarinus		Rosæ
		Stœchas		Violæ
		Ruta		Nymphæa
		Pæonia		Lactuca
		Serpillum		Solanum
		Lavendula		Hyoscy- mos
		Cubebæ		Papaver
		Sempervi- vum		Mandragora
			Fri- gida	

Tabella

*Tabella remedium simplicium pul-
moni opitulantium.*

Hyssopus	profunt.	Symphitum
Prassium		Pulmo vulpis
Origanum		Violatū flores
Calamintha		Papaveris albi semen
Abrotanum		Iuiubæ fructus
Scordion		Sebesten fru.
Anisi semen		Ficus
Vrticæ semē		Cremor hordei
Carthami se- men		Lac amygdali- num
Polypodii rad.		Capillus Vene- ris
Ca- lida Iridis Illyri- cæ rad.		Fri- gida Glycyrrhiza
Helenii ra- dix		Gummi Ara- bicum
Angelicæ ra- dix		Tragacanthum
Arum		Tussilago
Squilla		Pinearum nu- clei
Aristolochia		Pistaciæ
utraqe		Vvæ passæ.
Gentiana		Saccarum can- didum.
Pimpinella		

Pulmoni

Tabella

*Tabella remediorum simplicium
cordi familiarium.*

	Μελιτόροφύλ- λος		Mofcus
	Doronici radix	boran- tia	Ambra
	Zeduariz radix		Aurum
	Distamni radix		Margari- ta
	Tormentil- læ rad.		Smara- gdus
Ca- lida	Carduus be- ned.		Sigillata terra
	Scabiosa	Fri- gida	Bolus Ar- menus
Ocymi fe- men	Campho- ra		
Xiloaloës	Succus mali citrii		
Corticis ci- trii	Succus granatorû		
	Cariophylli		Semen a- cetozæ
	Crocus		Borago
	Amomum		Buglossa.

CORCOTO.

Ta

Tabella remediorum ventri-
culo accommodato-

1711.

	Menta		Lignum aloës	
	Betonica	conveniunt	Spica In- dica	
	Abſynthium		Mastiche	
	Sifimbrium		Succinum bernſtein	
	Goriandri ſemen			
Ventriculo	Calida			
		Crocus	Frigida	Rosæ
		Galanga		Myrti baccæ
		Maces		Cydonia
		Nuces mu- ſcatæ		Olivæ fru- ctus
		Zinziber		Coralli rubei
		Caryophylli		Pira mo- ſcatel- lina.
		Cinnamó- mum		

Ta-

*Tabella medicamentorum iccori
medentium.*

Iccori	Ca- lida	Eupato- rium	medentur	Graminis radix
		Fumaria		Cichorea
		Lupulus		Endivia
		Asparagus		Taraxicon
		Apium		Flores hepa- tici
	Frigida	Petroseli- num	Frigida	Capillus Ve- neris
		Fœnicu- lus		Cucurbitæ semen
		Absyn- thium		Cucumeris sem.
		Chamæ- drys		Melonum sem.
		Carduus bened.		Citrulli se- men
		Scordion		Lactuca
		Centau- reū minus		Plantago
		Veronica		Acetosa
		Schœnan- thus		Corallium
		Rosæ		Ebur
	Spodium			
	Sandali 3. species.			

Tabella

*Tabella Medicamentorum lieni auxi-
liantium.*

Lieni	Ca- lida	Lupulus	auxi- liantur.	Afarum
		Cassuta		Rutæ
		Cetrach		Lacca
		Raphanus		Violæ pur
		Apii radix		pureæ
		Capparum		Buglossa
		rad.		Scolopē-
		Agnicasti sc.		driou
		Chamædrys		Tamarisci
		Squilla		cortex
Aristolochia	Cappari			
rotunda	fructus.			

Tabella

Tabella medicamentorum Renum ac vesicæ affectionibus inuariantium.

Petroselini
sem. & radix

Feniculi se-
men

Daucus Cre-
ticus

Asari radix

Seselion

Phu sive

valeriana

Asparagus

Genistæ sem.

Vrticæ semē

Raphani se-

mē & radix

Allium

Ligustici

femen

Baccæ Iuni-

peri

Pimpinella

Baccæ lauri

Petonica

Capillus

Veneris

Amygdalæ

amaræ

Cicer

chamemelō

Therebinti-

na

Oleū vitrio-

li

Glycyrrhiza

Eryngion

Ruscus

Sabina

Althææ sem.

Miliū Solis

4. Semina

frig. maiora

Hordeum

Graminis

radix

Parietariæ

femen

Lapilli can-

crorum

Lapis Iudai-

cus

Alcekengi

Portulacæ

femen

Acetosæ se-

men.

Vesicæ profusæ

Fri-
gida

Ca-
lida

Renibus

*Tabella medicamentorum uteri vi-
tiis accommodatorum.*

	Chamæ- lum	conferunt	Aristolo- chia utra- que	
	Betonica		Gentiana	
	Parthenion		Myrrha	
	Pœonię radix		Castoreū	
	Sampſuchus		Sagapenū	
	Origanum		Baccæ lauri	
	Melisso- phyllum		Costi ra- dix	
	Prassium			
Calida menses provo- cando	Scordium		Frigi- damen- ses co- hibēdo	Nymphę radix
	Artemisia			Balaustia
	Pulegium	Rhus cu- linaria		
	Ruta	Cornu cer- vi uſtum		
	Calamintha	Portulacę ſemen		
	Sabina	Plantagi- nis ſemē		
	Valerianaę radix	Bis torta		
	Aſari radix	Coralliū		
	Rubeę radix	Succinum		
	Dauci Creti- ci radix	Weiß bernſtein.		
Sefelii ſemē				

Vitro

Tabella

Tabella remediumū vitiiis articularū succurrentiū.

	Helenii ra- dix		Hemo- dactylus	
	Iridis radix	emendant	Lac. vac- cinum	
	Chamaepi- tys		Stercus vaccinū	
	Herba para- lysis		Oesipus	
	Calamin- tha		Thus	
	Centaureum minus		Viticæ se- men	
Ca- lida	Nasturtii semen		Fri- gida	Solatri aqua
	Opopanax		do- lore	Acetum
	Bdellium		miti- gan- do	Pisillii se- men
	Ammonia- cum			Coronii semen
	Sagapenum			Althææ semen
	Euphorbiū		Hyoscy- ami folia	
	Castoreum		Cicutæ folia	
	Rosarū aqua		Semper viva	
	Plantaginis aqua		Cāphora	
			Ovi can- didum	

Articularum vitia

H h

S E-

SECTIO V.

DE SIMPLICIBVS MEDICAMENTIS IN OMNIBVS officinis usitatis.

Tabella generalis nomenclaturæ omnium simplicium usitatorum, quæ in Officinis prostant, comprehendens.

SIMPLICIUM Medicamentorum alia sumuntur ex stirpibus, veluti sunt, folia, flores, fructus, radices, succi, resinæ, gummata, cortices, ligna: Alia ab animantibus, veluti sunt, Sanguis, adeps, pinguedo, lac, coagulum, excrementa, pili, cornua: Alia ex terræ visceribus, ut sunt metalla, lapides, gemmæ, terræ species: Alia ex mari & aquis, ut sunt salia, spuma, &c.

HERBÆ VSITATÆ.

Abrotanum	Apium	Beta
Absynthium	Atriplex	Brancha ursina
Acetosa	Artemisia	Borago
Althea	Asplenion	Buglosson
Agrimonia	Beronica	Calamintha
		Car-

Carduus Be-	Perfoliata	Buglossæ
nedictus	Plantago	Boraginis
Cassuta	Pulegium	Chamemeli
Chamædryes	Portulaca	Croci
Chamæpitys	Rosmarinus	Epithymi
Cicorium	Ruta	Genistæ
Chelidoniū	Sabina	Lavendulæ
Carduus Ma-	Squinnantū	Liliorū albo-
riæ	Sanicula	rum
Ebulus	Satureia	Lilii cōvallii
Eupatorium	Scabiosa	Meliloti
Endivia	Scolopen-	Nymphææ
Euphrasia	dria	Prunellæ
Feniculus	Scordion	Rosarum
Fumariæ	Serpillum	Sambuci
Folia fenæ	Sisymbriū	Verbasci
Lauri folia	Semper vivū	Violarum.
Lactuca	Solatrum	SEMINA
Lupulus	Stæchas	<i>usitata.</i>
Malva	Tussilago	Se. Ammios
Marrhubiū	Verbascus	Amomi
Maiorana	Verbena	Acetosæ
Melilotum	Violaria.	Anethi
Melissa	FLORES	Anisi
Menta	<i>usitati.</i>	Apii
Mentastrum	Flores Ane-	Aquilegii
Mercurialis	thi	Asparagi
Nepeta	Anthos	Alcakengi
Ocymon	Balaustrium	Basiliconis
Origanum	mali puni-	Caruc
Parietaria	ci flos	Carthami

Hh 2 Ci-

Ciceris	Pastinacæ	Cassia fistula-
Citrji	Plantaginis	ris
Citrulli	Portulacæ	Cydonia
Coriandri	Raphani	Dactyli
Cotoniorum	Sumach	Colocynthis
Cucurbitæ	Rusci	Galla
Cucumeris	Rutæ	Iuiubæ
Cymini	Santonici	Glandes
Dauci	Saxifragiæ	Malum Puni-
Erucæ	Seseli	cum.
Faniculi	Staphys agriæ	Myrobalani.
Fœnu Græci	Milii solis	quorû quin-
Fabarum	Vrticæ	que sunt ge-
Hordei	FRUCTUS	nera.
Hyoscyami	<i>ustati.</i>	Flavi
Lactucæ	Amygdalæ	Kebuli
Lentium	dulces	Emblici
Ligustici	Amygdalæ	Bellirici &
Lingæ avis,	amaræ	Indi.
id est, fraxini	Anacardi	Myrtilli
Lini	Baccæ Iuni-	Sebesten
Maivæ	peri	Nuces Cu-
Maioranæ	Baccæ Lauri	pressi
Melonum	Berberis	Nux Indica
Nasturtii	Caricæ, id est,	Nux moscata
Nigellæ	siccæ ficus	Nux vomica
Orobi	Capparitis	Nuces pincæ
Pæoniæ	Cubebæ	Olivæ
Papaveris	Carpobalsa-	Tamarindi
albi	mum	Pistachiæ
Petroselini	Caryophyllô	Prunæ

METHOD. MEDENDI. 725

Vvæ passæ.	Doronici	Philipendulæ
RADICES	Ebuli	Pæoniæ
<i>usitata.</i>	Elenii	Pentaphylli
Acori	Eryngii	Petroselini
Ag. rici	Hellebori	Peucedani
Althææ	utriusque	Polypodii
Angelicæ	Esulæ	Polygonati
Apii	Endiviæ	Pimpinellæ
Aristolochiæ	Filicis	Pyretii
utriusque	Feniculi	Phupontici
Asari	Galangæ	Rhapontici
Asparagi	Caryophyl-	Rhabarbari
Asphodeli	latæ	Raphani
Been	Gentianæ	Rubæ
Bis tortæ	Glycyrrhiza	Rusci
Bryoniæ	Hermodacty-	Satyrii
Borraginis	li	Scyllæ
Capparis	Iridis Illyricæ	Scrophulariæ
Cardopatii	Lapathi	Symphyti
Cichorei	Laserpitii	Turbith
Costi	Liliorum	Tormentillæ
Cyclaminis	Mandrago-	Zinziberis
Dictamni	re	Zeduaræ.
	Nymphææ	

Hh 3

SVC-

SVCCI VSITATIORES.

Succus $\chi\lambda\alpha$ est liquor ex stirpibus recentibus contusis expressus, qui si lentorem habuerit, non succus, sed mucago seu mucilago nominatur. Succorum alii liquidi, alii indurati conservantur. Liquidi sunt succus

Citri mali	Ladanum	bicum
Cytoniorum	Licium	Gummi he-
Granatorum	Opium	deræ
Endiviæ	Saccarum	Myrrha
Mel	Sanguis Dra-	Mastiche
Oleum	conis.	Opopanax
Omphacium	GUMMATA	Olibanum
Rosaceus	<i>usitata.</i>	Sagapenum
Violaceus	Ad succorū	Terebinthina
Vinum & a-	induratorum	Sarcocolla
que omnes genera refer-	Styrax	
stillaritiæ. ri possunt &	Calamintha	
Succi indura-	gummata,	Sandaraca
ti habentur	qualia sunt	Succinum
Acacia	Asa fætida	Camphora.
Aloë	Ammoniacū	CORTICES
Asa fætida	Bdellium	<i>usitatiores.</i>
Cera	Benzoi	Cortex Aran-
Scamonia	Colophoniam	tiarum
Euphorbium	Euphorbium	Granatorum
Glycyrrhiza	Galbanum	Mandragoræ
Hypocistis	Gummi Ara-	Tamarisci
		Me-

Mediana sam-	lapilli	Caprinum
buci	Cranium ho-	Hircinum
Cinnamo-	minis su-	Medulla Cer-
mum	spenfi	vina
Cassia aroma	Castoreum	Vitulina
tica.	Coagulum	Pulmo vulpis
LIGNA usi-	leporis	Scincus
tatoria.	Cornu cervi-	Sanguis hir-
Lignum A-	num	ci
loës	Cornu uui-	Serum lactis
Lignum Gua-	cornis	caprini
iaci	Ebur	Vipera
Lignum san-	Fel tauri	Ziberum
da i. cuius	Fel leporis	Moscus
Tres sunt	Genitale cer-	Cantharides.
species, al-	vi & tauri	Gottes Worme.
bum, ru-	Iecur lupi	METALLICA
brum &	Mumia	remedia
flavum.	Os è corde	usitata.
Xylobalsa-	cervi	Aurum
mum	Os sepia	Argentum
Viscus quer-	Pinguedo	Auripigmen-
cinus	Anatina	tum
<i>Eichen kinsten.</i>	Anserina	Ærugo
SIMPLICIA	Canis	Æs ustum
<i>usitata qua</i>	Gallinacea	Æris squa-
<i>ex anima-</i>	Humana	ma
<i>lib. sumun-</i>	Vrsina,	Alumen
<i>tur.</i>	Vulpina	Cadmia
Cancer	Serum cervi-	Chalcan-
Cancrorum	num	thum
	H h 4	Chal-

Chalcitis	Lapis Arme-	Remedia usi-
Calx	nus	ratoria ex
Cerussa	Lapis Lasu-	mari fu-
Chryfocolla	li	muntur
Cinabaris	Lap. Hema-	Asphaltus
Ferrum	tites	Succinum
Gypfium	Lap. Magnes	<i>Bernstein.</i>
Lithargyri ^o	Pumex	Sperma ceti.
Minium	Bolus Arme-	Margaritæ
Nitrum	nus	Corallium
Plumbum	Lemnia terra.	Spongia.
Pompholix	GEMMA ust-	Sal; cuius tres
Thutia	tatiores.	sunt species;
Spodium	Rubinus	Factitius Ma-
Stribium si-	Granatus	rinus &
ve Anti-	Hyacinthus	Gemmeus.
monium	Sapphirus	
Sulphur	Smaragdus	

SECTIO VI.

DE COMPOSITIS MEDICAMENTIS IN officinis usitatis.

1. *Possuntne omnes morbi simplicibus remediis curari?*

NON omnes morbi simplicibus remediis curari possunt: Vt enim morborum, ita & medicamentorum duplex genus statuitur, simplex unum, compositum alterum: & simplices quidem morbi, simplicibus, vel uno pluribusque eiusdem facultatis remediis curantur, compositi vero composita requirunt pharmaca.

2. *Composita medicamenta quibus in formis exhibenda? & quæ sunt formarum genera?*

Compositorum remediorum genera alia intra corpus assumuntur, alia extra corpus forisque applicantur. Formarum autem quas composita medicamenta recipiunt, varia sunt genera, & magni refert, qua forma quodvis medicamentum administretur. Alios enim aliæ formæ delectant: & aliæ formæ ad partes affectas, aliæ ad morborum naturas accommodatiores sunt: & in aliis formis alia medicamenta sunt magis minusque efficacia. Vsitatio-

H. h. 5 ses.

res autem remedium hoc tempore forma, quæ in officinis extant, & quæ à Medicis præscribuntur, in sequenti tabella comprehenduntur.

		Pulveres mixti seu species
		Rotulæ
		Electuaria
		Pilulæ
		Trochisci
		Decocta
	Intra	Syrupi
	corpus	Loch
	sumen-	Conservæ
	dorum	Tragemata
		Collyria
Formæ re-		Errhina
mediorū		Gargarismata
composi-		Glysteria
torum		Pessi
		Glandes
	Extracor-	Epithemata
	pus ap-	Olea
	plicando-	Linimenta
	rum	Vnguenta
		Cataplasmata
		Emplasmata
		Cerota
		Sacculi
		Horum

Horum remediorum omnium conficiendorum rationē partim ex libris Medicatorum, quos in officinis Dispensatoria vocant, partim ex curandorum morborum methodo addiscere possumus.

3. *Pulveres compositi sive species ustatiores que sunt?*

Species hodie Medicis vocantur omnes pulveres compositi & inter se commixti. Extant autem in myropoliis, sp. Aromatici rosati, sp. Diacymini, sp. Diacalamintes, sp. Diatrium piperium, sp. Diagalangæ, sp. Diambrae, sp. Electuarii de Geminis, sp. Diamargariti frigidi, sp. Diamoschi dulcis, sp. Læticæ Galeni, sp. Diarhodon abbatis, sp. Diapenidii, sp. Diacurcumæ, sp. Dialaccæ, sp. plinii arcoticon, sp. Lithontribon, sp. Diamaron, sp. pro Epithemate cordis, sp. pro epithemate Epatis, Pulvis ad præcipitatos, pulvis lumbricorum, pulvis contra pestem.

4. *Rotularum seu tabellarum que sunt genera?*

Rotulæ seu tabellæ conficiuntur ex speciebus seu pulveribus mixtis, & saccharo in aliquo liquore resoluto, & rursus ad liquoris absorptionem cocto. Et tot Rotularum genera, quot & specierum: Et medici hoc modo distinguunt à speciebus, quod addant vocabulum Rotulæ, ut

Hh 6

R.

R. Aromatici rosati in rotulis. Vbi vero pulveribus uti volunt, præscribunt, R. sp. Aromatici rosati.

5. *Que Electuaria usitata proficiunt in Myropolis?*

Electuaria dicuntur omnia medicamenta composita, quæ habent formam crassioris mellis. Conficiuntur autem ex variis speciebus ac pulveribus melle defecato, aut saccharo liquefacto mixtis. Electuorum autem alia sunt *antidota*, quæ veneno adversantur, alia narcotica sive opiata, quæ somnum conciliant & dolores mitigant; alia laxativa, quæ humores vitiosos e corpore pellunt: alia quæ robur corpori inferunt, quæ electuaria confortativa dicuntur.

Antidota sive Electuaria veneno adversantia usitatiora sunt,

Theriaca Andromachi
Theriaca Diatesaron
Mithridatii Antidotum
Autea Alexandrina
Elect. Liberantis
Elect. de baccis lauri
Diacastoreum.

Narcotica sive Opiata somniferaque usitatiora sunt,

Philonium maius
Requies Nicolai
Triphera magna.

Etc.

Electuaria Laxativa usitatiores sunt

- Diacatholicon
- Confectio hamech
- Elect. de succo rosarum
- Elect. Indum maius
- Benedicta laxativa
- Diacarthamum
- Diaturbith
- Diaprunum simplex
- Diasena
- Electuarium
- Hiera picra Galeni.

Electuaria confortantia usitatiores sunt

- Diasatyri on
- Acorus conditus sive diacorum.
- Diacytonitum & omnes fructus
- & radices conditæ & conservarū genera.

6. *Qua pilula usitatiores prostant in Myropoliis?*

Pilulæ sive catapotia conficiantur ex pulveribus simplicium rerum, qui inter-ventu Aloës & alicuius liquoris contun- dendo formantur in massam duriusculā, ex qua tandem, ubi usus postulat, certum pondus reformatur in exiguos globulos, ad deglutiendum idoneos, qui pilulæ di- cuntur. Vtimur autem pilulis, ut electua- riis laxativis, ut plurimum ad evacuandos humores vitiosos. Sunt autem pilulæ usitatiores.

Hh 7

Pi-

	Alephanginæ		De fumo terræ
	Affajereth		Sine quibus
	De agarico		Stomachicæ
Pi- lulæ	Auræ	Pi- lulæ	Lucis maiores
	Aggregativæ		De Rhabarbaro
	Arabica		De Eupatorio
	Mastichinæ		De Hermodactylis
	Cochiæ		De lapide Lasuli
	Fœtidæ		Arthriticæ

7. *Quisunt Trochisci usitatiores?*

Trochisci sive pastilli veluti pillularum massæ ex pulveribus cum aliquo liquore contusis conficiuntur, & exsiccantur, quibus forma additur rotunda & compressa instar exiguarum rotularum, nec eis ut pilulis Aloë admiscetur: Eorum usus per se est rarissimus, sed ut plurimum alijs compositis remedijs admiscetur. Sunt vero usitatiores Trochisci.

Tro-

	De Absynthio		Deviolis
	De Rharbar- baro		De Eupatorio
	De Gallia moschata		De Berberis
Tro- chif.	Aliptæ mo- schatæ	Tro- chif.	De cappari- bus
	De spodio		Alhandal
	De Myrrha		De Alcakengi
	De carabe		De Agarico
	De terra sigil- lata		Bechici nigri & albi.
	Diarhodon		

8. *Qua decocta habentur in Myropoliis?*

Decocta dicuntur liquores in quibus aliqua simplicia, veluti radices, herbae, flores, semina, & fructus aut aromata sunt artificialiter incocta. Sed prostant nulla in Myropoliis decocta, propterea quod facile corrumpantur. Sed Medicus ubi necessitas urget, ex tempore praescribit. Communissima autem decocta sunt,

Decoctum commune.

Decoctum florum ac fructuum.

Aqua hordei.

Cremor ptisanæ.

Hydromeli.

9. *Quis sunt Syrupi usitatiores?*

Syrupi Arabibus, Græcis *σικεραία*, for-
mā

nam habent liquidioris mellis. Confi-
ciuntur autem ex decoctis aut succis ex-
pressis & defecatis, ac melle vel saccharo.
Eis utimur ad præparandos vitiosos hu-
mores ante purgationem. Raro autem
solos merosque Syrupos exhibemus, sed
dilutos cum aliquo liquore. Sunt autem
usitatiores syrapi qui in officinis extant

Mel rosarum	rosa	terra
Oxymel sim de scolopen	De cupatorio	
plex	drio	de Epithymo
Oxymel scyl. de stœchade	de lupulo	
liticum	de Iuiubis	de cichoreo
S. acetosus	de capillis	de s. Radici-
simplex	Veneris	bus
Syr. Rosarum	de hyssopo	de Arthemi-
Violarum	de prassio	ssa
è pomis	de papavere	Bysanthinus.
de granatis	de Menta	de Endivia
è citreis aci-	de Absynthio	de Nym-
dis	de calamin-	pha
de agrestis	tha	de Cydoncis.
de succo ace-	de fumo	

10. *Qua Loch sive lambilia Electuaria
sunt usitatoria?*

Loch Græcis *ἐνδέγματα* sunt medica-
menta quæ lingendo assumuntur, liqui-
ditate ab Electuariis differunt. Formam
enim liquidi mellis paulo crassiorem
quam

quam fyrupi habent. Conficiuntur vero ex decoctis saccharo & pulveribus. Sunt vero usitatiora *ἐπιλέγμματα*

Loch sanum &	è Scylla
expertum	Diacodion
è pulmone Vulpis	Diamoron
è pino	Loch nucum seu
è papavere	diacaryon.

11. *Conserva usitatiora quæ?*

Conservæ sive flores conditi, formam habent electuorum, & constant ex confectis minutissime recentibus floribus, & saccharo simul commixtis; sunt autem usitatiora conservæ

Rosarum	Roris marini
Violarum	Salviæ
Boraginis	Melissæ
Buglossæ	Nymphææ. Et cu-

iusvis herbæ in usum medicum receptæ.

Ad conservarum ordinem referuntur & fructus radicesque saccharo conditæ, veluti sunt Zinziber conditum, E-nula condita, calamus aromaticus conditus, pyra muscatellina condita, iuglandes conditæ, cidonia condita, nuce moscatæ conditæ, cortices & flores arantiorum conditi, rad. pimpinellæ conditæ.

12. *Tragemata usitatioꝛa qua?*

Tragemata sunt pulveres ex aromaticis vel speciebus & saccharo commixti ad corroboranda viscera principaliora cerebri, cordis, ventriculi & hepatis compositi: non prostant parati præterquam Tragea Imperatoris ex cinnamomo, zinzibere & saccharo albissimo parata. Vbi autem usus postulat medicus pro arbitrio ea ordinat ac præscribit.

13. *Collyria usitatioꝛa qua sunt?*

Collyria Latinis dicuntur medicamenta ocularia, quæ videlicet oculis induuntur, quorum formæ tres sunt. Alia enim sunt liquida, quæ ex liquoribus sive succis & simplicium rerum pulvisculis tenuissimis constant. Alia sunt arida ex solis pulveribus unius aut plurium. Alia instar unguenti ex pulveribus, oleis aut succo aliquo conficiuntur. Materia aridorum collyriorum ut plurimum Metallicæ sive mineralia sunt.

Raro in Myropoliis parata habentur collyria, excepto unguento ex pompholyge, sed pro ocularium affectionum varietate, ut res expostulat, varie præscribuntur à Medicis.

14. *Errhina usitatioꝛa qua sunt?*

Errhina dicuntur medicamenta, quæ nari-

naribus inferuntur quæ & ipsa aut arida sunt, ut pulveres & radices, aut liquida ut succi & decocta. Eorum usus est ad affectionem meatuum ex cerebro ad nares prodeuntium, ad excitandam sternutationem & purgandum cerebrum per nares. Errhina ut plurimum ex radice Gentianæ, Betæ, ex Maiorana eiusque succo aut decocto, & betæ succo, pulveribus quorundam simplicium, fiunt.

15. *Gargarismata usitata quæ sunt?*

Vt Errhinis per nares, ita Gargarismatis per palatum detrahuntur vitiosi humores ex cerebro. Utimur eis & in exulcerationibus faucium. Conficiuntur autem Gargarismata ex decoctis aut aquis stillatitiis, aut succis herbarum, quibus admiscetur mel rosarum aut Diamoron aut Loch nucum pro varietate affectionum faucium, non prostant in Officinis, sed à medicis pro varietate morbi ex tempore præscribuntur.

16. *Clysteria quæ sunt usitata?*

Κλύσηρ seu Ενημα Latinis lavamen seu iniectum significat. sed huius temporis Medici & in Germanica lingua retinent appellationem Græcam, & *Clystier* nominant. Utimur autem clysteribus in abluendis & abstergendis sordibus ac flatibus, potissimum qui in intestinis continen-

nentur, quanguam per consecutionem & ex longinquiribus partibus attrahât vi-
tiosos humores. Componuntur clyste-
ria ex decoctis herbarum aut iusculo car-
nium aut lacte, cui purgans aliquod me-
dicamentum olea & modicam salis est
admixtum. Non extant parata, sed ut
necessitas postulat à Medico prescribun-
tur.

17. *Pessi quid & qui sunt usitatiores?*

Pessi sunt Medicamenta quæ uteris mu-
lierum induntur instar glandis. Confi-
ciuntur autem pessi ex aridis pulveribus,
fomentis & liquoribus simul mixtis, &
ad iustam duritiem redactis, ac in polli-
cis figuram conformatis, qui sindone in-
voluti oblongo filo adpenduntur: ac ubi
necessitas urget, osculo matricis indun-
tur. Utimur eis ut plurimum aut ad pro-
vocationem aut retentionem mensium:
aut ad emolliendos matricis tumores,
aliaque eiusdem vitia.

18. *Glandes usitatiores quæ sunt?*

Glandes Græcis βάλανος vulgus & of-
ficina suppositoria vocat, & sunt medica-
menta quæ podici aut ano inseruntur.
Conficiuntur suppositoria ex melle ad iu-
stam duritiem cocto, cui, antequam in-
dureseat mel, admiscetur pulvis colo-
cyn.

cynthidos aut Hieræ simplicis & salis momentum, & confunduntur in massulam digiti longitudinem & calami maiusculi crassitiè æquantem. Utimur his in infantibus & aliis ægrotantibus, ubi fæces in intestino vehementius induruerint, & excerni nequeunt, & semper extant venales in Myropoliis.

19. *Epithemata quæ sunt usitatoria?*

Epithemata medicamenta sunt liquida, aut ex stillaticis aquis, aut ex succis, aliisque liquoribus & speciebus simul mixtis composita sunt, quæ aut panno aut duplicatis linteois excepta, affectis corporis partibus, fronti videlicet, temporibus, cordi, hepati, carpo, pedibusque imponuntur & alligantur. Nulla autem prostant, sed ex tempore præparantur?

20. *Quæ olea prostant usitatoria?*

Olea chirurgiæ parti artis medicæ dedicata sunt. Extra enim corpus manibus illinuntur. Oleorum porro alia ex floribus & herbis, radicibusque in oleo olivarum maceratis, incoctisque parantur: alia ex fructibus, seminibus, aliisque materiis vi ignis eliciuntur. Sunt autem usitatoria quæ in Myropoliis habentur olea,

Ol.

Ol. Absinthii	Mentæ	Amygdal. dul- cium
Anethinum	Rutaceū	Amyg. amarū
Camæmelinum	Nardinū	ex baccis Iu- niperi
Rosarum	Mastichi- num	Terebinthi- næ
Violarum	Hyperico- nis	Tartari
Ricinum	Ex capbare	Vitrioli ex Euphor- bio Anisi
Liliorum alborū	ex piperi- bus	Cinnamo- mi
Irinum	Vulpinū	è nucibus muscatis
Sampſuchinum	Lumbri- corum	Petroleum
Nymphææ	de casto- reo	Spicæ
Cytoniorum	Scorpio- num	Carvi
Myrtinum	Laurinū	Cymini &c.

21. *Qualinimenta quæve unguenta
prostant usitatoria?*

Linimenta & unguenta sola duritie ac
mollitie inter se differunt, utraque enim
componantur ex oleis, cera aut resinis &
pulveribus. Unguenta paulo crassiora
sunt. Plus enim ceræ recipiunt, Lini-
menta vero molliora. Linimenta nulla
ha-

habentur in officinis parata, sed ex tempore conficiuntur. Unguenta autem usitatiora sunt

Vng. Arragon	Vng. Diapōpholygos
Agrippæ	Pectorale
Marciatum	ad Scabiem
de Althæa	Apostolorum
Populeum	Refrig Galeni
Aureum	Pediculorum
Ægyptiacum	Rubeum potabile.
de Cerussa	

22. *Quæ cataplasmata usitata proficiunt?*

Cataplasmata dicuntur quæ ex herbis, floribus, seminibus, farinis, aliarumque rerum pulveribus simul commixtis cum liquoribus & oleis ad pultis formam sunt cocta, quæ instar Emplastri per pannum aut duplicata linteola extensa affecto loco applicantur. Nulla cataplasmata extant, sed ex tempore parantur.

23. *Quæ Emplastra & cerota habentur in Myropolitibus?*

Emplastrorum ac cerotorum materia est oleum, cera, gummata, & pulveres mineralium, metallorum, aliarumque rerum, quibus utimur in tumoribus, inflammationibus, vulneribusque partium. sunt autem usitati ora;

Empl.

Emplast.

Diachylon

De Meliloto

Oxycroceum

Gratia Dei

Apostolicum

Contra rupturam.

de baccis lauri

de crusta panis

de lapide calaminari

Album coctum

Viride.

Cerota plus quam Emplastra ceræ recipiunt. usitatiora sunt

Refrigerans Galeni

Stomachicum

Sandalinum.

24. *Sacculi qui usitatiores?*

Nulli sacculi prostant in Myropoliis parati, sed ex arbitrio Medici ex tempore parantur. Utimur autem sacculis in capitis doloribus, in cordis affectionibus, in ventris tumoribus ac doloribus, in sphincterum prolapsu. Conficiuntur autem sacculi ex herbis, floribus, radicibus, seminibus inter se mixtis, & minutim concisis, atque in sacculum lineum confutis.

SECTIO VII. & ULTIMA.

DE VNIVERSALIBVS
REGVLIS IN CVRATIONE
observandis.

1. *In curandis morbis qua axiomata
& regulae generales sunt
observandae?*

REGULAE fere omnes, quae in medicationibus morborum observandae sunt, habentur in Aphorismis Hippocratis, qui dignissimi sunt, à tironibus Medicinæ ad unguem ediscantur; Verum præter eas sequentia axiomata semper ob oculos sunt habenda.

I. Contraria semper contrariis sunt curanda, & similia similibus conservanda, & ut Galen. inquit *lib. 13. meth. med. cap. 6.* Omnis intemperantia semper contraria requirit.

II. Quaecunque sunt in corpore humano præter naturam, debent removeri, quæ vero secundum naturam, conservari. Galen. *lib. 2. meth. cap. 9.*

III. Natura est curatrix morborum: Medicus vero est minister naturæ. *com. 5. in 6. Epid. cap. 1.*

Ii

IV. AÆ

V. Affectiones & dispositiones magna, magnas causas habent.

V. Causæ prius quam morbi semper debent præcidi ac removeri.

VI. Morbi semper prius sunt curandi quam symptomata, nisi talia sint symptomata, quæ vires prosternant: Tum enim curationem ad se convertunt.

VII. Viribus imbecillis, lenis lentaque curatio est necessaria: extremis autem morbis extrema remedia sunt adhibenda.

VIII. Bona constitutio partium, bonarum, mala malarum est actionum causa, atque illa sanitas, hæc morbus dicitur.

IX. Supervacanea quæ à valentioribus partibus expelluntur, semper ad partes imbecilliores procumbunt. Galenus *com. Aph. 33. lib. 4.*

X. Dolor & particulæ inflammatae calor, fluxionis sunt causæ. Quare tum purgandum est totum corpus, etiam si careat vitiosis humoribus, Galen. *lib. 13. cap. 5. meth. med.*

XI. Medicamenta primum oblata, si paululum conferant, tamen si tardius curant, ea sunt usurpanda, nec temere protinus ad aliud transeundum: quæ autem noxia sunt, statim removenda. *Aph. 52.*

XII. Di-

METHOD. MEDENDI.

XII. Digerentia medicamenta, si
redundantia humorum in toto corpore
subest, si partibus affectis applicantur,
implent potius quam vacuant. Iis ita-
que non nisi purgato corpore, aut parte
illa, quæ excrementum ad locum affe-
ctum transmittit, utendum est. Gal. lib. 13.
cap. ult. meth. medend.

XIII. Principibus partibus labo-
rantibus nullum adferendum est reme-
dium, quod immodice vel refrigeret, vel
calescat, vel aliqua aliena qualitate sit
imbutum, & semper ei aliquid est admi-
scendum, quod corroborandi facultatem
habet.

XIV. Quoties vim medicamenti ali-
cuius ad cerebrum exacte descendere ve-
lis, ad coronalem suturam in syncipite id
applicabis. Tenuissimum enim & rarissi-
mum eo in loco est cranium. Omnes ita-
que infusiones ad hanc maxime partem
applicantur. Galen. lib. 13. cap. 12. *meth.
medend.*

XV. Iecinori inflammatione labo-
ranti, non debet imponi aut epithe-
ma aut fomentum aut cataplasma actu
frigidum. Galen. lib. 13. cap. 12. *meth.
medend.*

XVI. Iecinori & lieni inflammatis,
quæ foris applicantur remedia, ea mixtæ
facultatis, id est, astringentia simul &
I i 2 laxam-

taxantia esse debet. Gal. lib. 13. cap. 12. meth. medend.

XVII. Gibba hepatis per renes diureticis remediis expurgari debet, cava vero eius pars per inferiorem ventrem. Alii nunquam per renes, sed per intestina evacuatur. Galen. lib. 13. cap. 6. meth. medend.

XVIII. Gula quæ proprie stomachus vocatur, & spinæ cervici adiacet, ac per collum & pectus in ventriculum deorsum protenditur, externa remedia, veluti sunt cataplasmata & emplastra, super spinam cervicis imponi debent, & non parti anteriori, quemadmodum etiam ubi orificium ventriculi est inflammatum. Galen. lib. 13. cap. 16. meth. medend.

XIX. In quotidiana febre semper afficitur orificium ventriculi, in tertiana icterus, & in quartana lien, & ut plurimum ex eorum viscerum affectione generantur febres. Galen. lib. 1. cap. 5. de Art. curat. ad Glauco.

XX. De venæ sectione in phlegmone oris & palati, item ictericis, pectoris & pulmonis atque cordis, semper interna cubiti vena est secanda: in angina autem primum interna cubiti, deinde hæ quæ sub lingua habentur. Qui vero circa occiput laborant, primo cubiti,

ti,

ri, deinde frontis est incidenda. Renibus vero, pudendo, vesicæ & utero affectis eam incidimus, quæ est sub directo loci affecti.

XXI. In iecinoris inflammatione dextræ manus, in lienis, sinistra vena cubiti est aperienda. Galen. *lib. 13. cap. 11. meth. medend.*

XXII. Fluxionis motum semper ad contrarium trahere oportet. Partibus itaque superioribus inflammatis, per inferiora sanguis est educendus, & contra inferioribus inflammatis, per superiora. Galen. *lib. 2. cap. 2. de arte curativa ad Glauconem.*

XXIII. De Cucurbitulis. Cucurbitulæ aut foras evocant aut eximunt, eruuntque aut provocant, aut avertunt: Ad mammas affixæ sanguinem ex utero fluentem repellunt: præcordiis applicatæ sanguinis fluxum è naribus erumpentem cohibent: evocant autem & propiciunt menses pubi & inguini affixæ: occipiti applicatæ oculorum fluxiones avertunt. Vacuari tamen prius corpora quibus applicantur oportet. Alias enim replent partem, cui applicantur, pravis humoribus. Galenus *lib. 13. cap. 18. meth. medend.*

750 FRAN. IOELIS METH. MED.

XXIV. De purgatione humorum.
Flavæ quidem bilis evacuatio est faci-
lis : pituitæ vero seu nigræ bilis diffi-
cilior . quo magis purgantis medica-
menti ope indigent. Galen *lib. 1 2. cap. 17.*
meth. medend.

*Francisci Ioëlis de generali me-
thodo medendi, & remediis
usitatoribus libri*

F I N I S.

INDEX